

Yerel Halkın Turizm Gelişimi Desteğine İlişkin Tutumlarının Destinasyonların Gelişme Düzeylerine Göre Farklılıkları

Differences in Resident's Attitudes Toward Supporting Tourism Development According
to the Development Level of Destinations

Arş. Gör. Remziye EKİCİ

Akdeniz Üniversitesi

Turizm Fakültesi

E-posta: remziyeekici@akdeniz.edu.tr

Doç. Dr. Beykan ÇİZEL

Akdeniz Üniversitesi

Turizm Fakültesi

E-posta: beykan@akdeniz.edu.tr

Öz

Çalışmanın amacı yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarında destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılık olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın amacına yönelik olarak, yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumu, ele alınan gözlenen değişkenler (turizmin algılanan pozitif etkileri ve turizmin algılanan negatif etkileri, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama, yerel halkın turizm gelişimine ilişkin memnuniyeti) yardımıyla turizm gelişim düzeyleri birbirinden farklı olan iki turizm destinasyonu için yapısal eşitlik modeli ile ayrı ayrı test edilmiş ve değişkenler arasındaki ilişkiler karşılaştırılmıştır. Veriler Antalya şehrinde yer alan iki turizm destinasyonundaki (Manavgat-Serik ve Kaş-Kalkan) yerel halktan yüz yüze anket yöntemi ile 2013 yılı Mart ve Nisan ayları içinde toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi neticesinde iki bölge halkının da turizm gelişiminden sağladıkları fayda algısının yükselmesi ile birlikte memnuniyet düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Ancak, destinasyon yaşam seyri gelişme aşamasında olan Manavgat-Serik halkının turizm gelişimine yönelik pozitif etkiler algısı yüksek iken, gerileme aşamasında olan Kaş-Kalkan'daki yerel halkın turizmin negatif etkileri algısı yüksek bulunmuştur. Yerel halk turizmden fayda sağlamalarına rağmen turizm gelişiminin negatif etkileri olduğu algısına sahiptirler. Bu durum yerel halkın turizm gelişimine ilişkin memnuniyet düzeyleri ve turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarına olumsuz yansımaktadır. Araştırma bulguları her iki bölgenin turizm özellikleri ve ilgili yazın desteği ile birlikte tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Destinasyon yaşam seyri, sosyal değişim teorisi, turizm gelişimi, yerel halkın tutumu, Antalya.

Abstract

The aim of this research is to examine whether there are differences in their attitudes toward supporting tourism development according to the development level of destinations. For the purposes of the study, the attitudes of local community toward supporting tourism development have been tested and relationships between the variables compared in a structural model with the help of the observed variables (perceived positive impacts of tourism and perceived negative impacts of tourism, personal benefit from tourism development, local community's satisfaction with tourism development) for the two destinations which have different levels of tourism development. Data were collected from the local people living in two tourism destinations (Manavgat-Serik and Kas-Kalkan) located in the city of Antalya through face to face survey in March and April 2013. Findings showed that the residents of the two regions satisfaction level increased in the case of an increase in perception of the benefits that they provided from tourism development. However, it was found out that while perceived positive impacts related to the tourism development on the local people were high in Manavgat-Serik, which is at the development stage of tourism life cycle, perceived negative impacts of tourism on the local people were high in Kas-Kalkan, which is at the decline stage of tourism life cycle. Although the people of the region benefited from tourism development, they had the perception that tourism development had negative impacts. This situation is reflected on negative attitudes of local people toward their satisfaction levels and support the development of tourism. The findings were evaluated together with the both of tourism properties and relevant literature.

Keywords: Destination life cycle, social exchange theory, tourism development, resident's attitudes, Antalya.

1. Giriş

Yerel halkın desteği sürdürülebilir turizm gelişimi için oldukça önemlidir (Ramchander, 2004). Turizmin gelişmesi, sürdürülebilir olması ve başarılı bir uygulamanın sağlanması için yerli halkın desteği esastır (Jurowski vd., 1997). Yerel halkın turizm algısı olumlu ise turizm gelişimine katkı sağlamak için her türlü desteği verecektir (Yoon vd., 2000). Eğer turizmin sürdürülebilir kılınması isteniyorsa planlanan turizmin, gelişme şekli, ölçeği ve konumu ile ilgili olarak yöre toplumunun kabulünün kazanılması gerekmektedir (Avcıkurt, 2003).

Turizm gelişimi ve yerel halkın davranışlarını açıklamaya çalışan birçok teori ve model vardır. Butler'ın (1980) Turizm Yaşam Döngüsü modeli bir destinasyonun nasıl geliştiğini açıklamaya yönelik altı aşamalı bir model tanıtmıştır. Modelde turistik bölgenin yaşam seyri, Keşif, Gelişme, Büyüme, Doygunluk ve Durgunluk, Gerileme/Yeniden Canlanma dönemlerini kapsamaktadır. Yerel halkın turizm gelişimine yönelik davranışlarının açıklanması için en sık kullanılan sosyoloji kökenli teori ise sosyal değişim teorisidir. Sosyal değişim teorisi; yerel halkın turizm gelişimine olan desteğinin, turizme yönelik algıladıkları faydanın, turizmin neden olduğu maliyeti geçmediği sürece devam ettiğini ifade eder. Yerel halk kabul edilemeyecek bedeller ödemeksizin değişimden fayda sağlayacaklarını düşündüklerinde değişim ilişkisine girmektedirler (Allen vd., 1993; Ap, 1992; Getz, 1994; Jurowski vd., 1997).

Turizmin etkileri, yerel halkın turizm gelişiminden sağladığı fayda ve memnuniyet algısı turizm gelişimi desteğine yönelik tutumun belirlenmesinde önemli değişkenlerdir (Ko ve Stewart, 2002). Turizm gelişimi desteğine yönelik tutumu etkileyen bir başka konu ise yerel halkın turizmden genel memnuniyet düzeyidir. Houston ve Gassenheimer (1987) herhangi bir değişime başlama noktasını, memnuniyet ihtiyacının oluşturduğunu vurgulamaktadır. Memnuniyet ihtiyacı bireyi bu değişim ilişkisine motive etmekte ve böylece kişi, diğer gruplarla değişime girmede istekli olmaktadır. Yapılan araştırmalarda, turizm gelişiminden memnuniyet duyan halkın turizm gelişimine destek verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Ko ve Stewart, 2002; Vargas-Sanchez vd., 2009).

Yukarıda özetle verilen çalışmalarda farklı modeller ile turizm destinasyonlarında yaşayan yerel halkın turizm gelişimi desteğine yönelik algıları ölçülmüştür. Ancak farklı destinasyon yaşam dönemlerinde yer alan turizm bölgelerinde yaşayan yerel halkın turizm gelişimi desteğine yönelik tutumunu incelemek için, tutumu açıklayan değişkenlerin aralarındaki ilişkileri aynı model ile karşılıklı olarak inceleyen çalışma sayısı son derece azdır. Yerli alan yazında ise bu yönde yapılan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma ile turizm destinasyonlarının gelişme düzeylerine göre yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumları, tutumu açıklayan değişkenler arasındaki ilişkilerin karşılıklı olarak incelenmesi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın amacına yönelik olarak, yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumu, ele alınan gözlenen değişkenler (turizmin algılanan pozitif etkileri ve turizmin algılanan negatif etkileri, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama, yerel halkın turizm gelişimine ilişkin memnuniyeti) yardımıyla turizm gelişim düzeyleri birbirinden farklı olan iki turizm destinasyonu için yapısal denklem modelleme ile ölçülmüştür ve değişkenler arasındaki ilişkiler karşılaştırılmıştır. Araştırma kapsamına alınan turistik destinasyonların (Kaş- Kalkan ve Manavgat-Serik) Butler'ın (1980)

gelişim düzeyi, destinasyon yaşam seyri modelindeki belirleyicilerden biri olan yöreyi ziyaret eden turist sayısındaki değişim baz alınarak belirlenmiştir. Araştırma bulguları, her iki bölgenin turizm özellikleri ve ilgili yazın desteği ile birlikte değerlendirilmiş ve tartışılmıştır. Çalışmanın ülkemizde farklı gelişim düzeyinde bulunan turizm destinasyonlarının planlanması ve yönetilmesinde yerel halkın tepkilerinin öngörülmesi açısından önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Literatür Taraması

2.1. Turizm Gelişiminden Kişisel Fayda Sağlama

Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama değişkeni sosyal değişim teorisinin temelini oluşturmaktadır. Sosyal değişim teorisi temelini oluşturan turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama faktörü 1990'lerden beri turizm araştırmacıları tarafından incelenmiş ve çok sayıda çalışma yürütülmüştür (Allen vd., 1993; Ap, 1992; Getz, 1994; Jurowski vd., 1997; Lindberg ve Johnson, 1997; McGehee, Andereck, & Vogt, 2002; Yoon vd.,2000).

Getz (1994) İskoçya'da Spey vadisinde yaptığı çalışmasında turizmin etkilerine karşı artan negatif tutumunun nedenine değinildiğinde, halkın beklediği faydaları elde edemediklerini ya da beklentilerine uymadıklarını ortaya çıkarmıştır. Vargas-Sanchez vd.,'nin (2009) İspanya Huelva bölgesinde yaptıkları araştırmada, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlayanların turizm etkilerini pozitif algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yoon vd., (2000) bu ilişkiyi benzer şekilde açıklamaktadır; yerel halk turizm gelişiminden fayda sağlayacaklarını düşündüklerinde, turizmin algılanan etkileri pozitif olacak fakat turizm gelişiminin maliyet yaratacağını düşündüklerinde ise turizmin algılanan etkileri negatif olacaktır. Yukarıda verilen bilgiler ışığında ise aşağıdaki iki hipotez oluşturulmuştur:

H1:Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan pozitif etkileri arasında bir ilişki vardır.

H2:Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan negatif etkileri arasında bir ilişki vardır.

2.2. Turizm Gelişimine İlişkin Yerel Halk Memnuniyeti

Houston ve Gassenheimer (1987) herhangi bir değişime başlama noktasını, memnuniyet ihtiyacı oluşturduğunu vurgulamaktadır. Ap'a (1992) göre bu değişimin arkasındaki ana motive, halkın ekonomik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayarak ve gelişimini sağlayarak değişimden memnun kalmalarıdır. Ko ve Stewart (2002) Kore'nin büyük bir iç turizm destinasyonu olan Cheju adasında yaşayan halkın turizm gelişimi algıları ve turizm gelişimine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmış ve yerel halk memnuniyetinin turizm etkileri algısından etkilendikleri ve turizm gelişimi planlamasında faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır. Vargas-Sanchez vd.,'nin (2009) İspanya Huelva bölgesinde yaptıkları araştırmada, algılanan pozitif etkilerin memnuniyeti olumlu yönde etkilediği ve negatif etkiler ile turizm gelişimine destek arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H3: Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında bir ilişki vardır.

H4: Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında bir ilişki vardır.

H5: Turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında bir ilişki vardır.

2.3. Turizm Gelişimi Desteğine İlişkin Tutum

Turizm bilginleri, turizm endüstrisinin başarılı gelişimi adına yerel halkın desteğini kazanmanın önemini farkına varmıştır. Turizm endüstrisinde istenilen başarıya ulaşabilmek için yerli halkın turizm gelişimine yönelik tutumlarını nasıl geliştirdiklerini anlamak gerekmektedir (Jurowski vd., 1997). Cengiz ve Kırkibir'e (2007) göre, yerel halk turizmin farklı etki alanlarındaki sonuçlarının olumlu taraflarının, olumsuz yönlerinden daha fazla olacağı fikrine sahip olursa, turizm gelişim sürecine dâhil olacak ve turizm gelişimine destek verecektir.

Nunkoo ve Ramkissoon (2010), araştırmalarında sosyal değişim teorisi temelinde, Mauritiana'ya bağlı bir kıyı köyü olan Grand-Baie' de yerel halkın daha büyük bir kesiminin turizmin pozitif yönlerini algılamaları sebebiyle turizmi destekledikleri belirlenmiştir. Perdue, Long ve Allen (1990) çalışmasında, daha fazla turisti destinasyonlarına çekmeyi isteyip istemedikleri yerel halka sorularak, halkın turizm gelişimine destekleri ölçülmüş ve turizme karşı pozitif tutum ve turizmden sağladıkları kişisel fayda ile daha fazla turisti çekmeye destek vermeleri arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. McGehee vd., (2002) Arizona'da bulunan on iki değişik toplum üzerinde yaptıkları çalışma ile sosyal değişim teorisi kapsamında turizmden bireysel olarak fayda sağlayan yerel halkın turizm kavramına yönelik olumlu bir algıya sahip oldukları ve turizm gelişim sürecine destek verdikleri belirlenmiştir. Jurowski vd., (1987) Virginia'da yaptıkları araştırmada değişim maddesi olarak ekonomik kazanç potansiyelinin, halkın gelişim desteği üzerine direkt ve pozitif olarak etkisini bulmuşlardır. Dyer, Gursoy, Sharma ve Carter (2007) Avustralya'da yaptıkları çalışmada, negatif sosyo-ekonomik etki, pozitif sosyal etki, negatif sosyal etki, pozitif ekonomik etki ve pozitif kültürel etki faktörlerinin turizm gelişimi desteğine etkisi model olarak kabul edilmiştir. Algılanan pozitif ekonomik etkilerin halkın turizm gelişimine karşı tutumunu belirlemede en etkili değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Poh Ling vd.,'nin (2011) Malezya'nın Georgetown eyaletindeki araştırmalarında, turizm gelişiminden sağlanan kişisel faydaların turizmin algılanan pozitif etkileri ile pozitif ilişkide ve turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimine destek arasında pozitif ilişkide oldukları; turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimine destek arasında negatif ilişkide ve turizm gelişiminden sağlanan kişisel faydalar ile turizm gelişimine desteğin pozitif ilişkide oldukları sonucuna varılmıştır.

Ko ve Stewart (2002) çalışmasında, beş gizli faktörler arasındaki (turizm gelişiminde bireysel fayda sağlama, algılanan pozitif etkiler, algılanan negatif etkiler, yerel halk memnuniyeti ve turizm gelişimine yönelik destek) ilişkiler analiz edilmiştir. Turizm gelişiminden sağlanan bireysel fayda ile turizm gelişimi desteği arasında pozitif bir ilişki olduğu ve hem pozitif hem de negatif etkilerin turizm gelişimine yönelik değişen tutumlar üzerinde de direkt etki ettiği vurgulanmıştır. Yerel halk memnuniyetinin turizm etkileri algısından etkilendikleri ve turizm gelişimi desteği ve planlamasında faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır. Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H6: Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında bir ilişki vardır.

H7: Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında bir ilişki vardır.

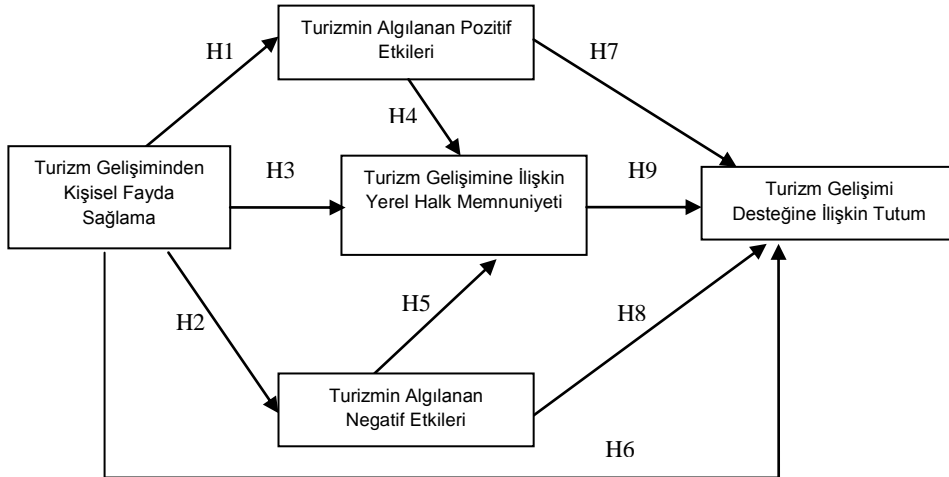
H8: Turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında bir ilişki vardır.

H9: Turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında bir ilişki vardır.

3. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı turizm destinasyonlarının gelişme düzeylerine göre yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarında farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın amacına yönelik olarak, yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumu, ele alınan gözlenen değişkenler (turizmin algılanan pozitif etkileri ve turizmin algılanan negatif etkileri, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama, yerel halkın turizm gelişimine ilişkin memnuniyeti) yardımıyla bir model içerisinde test edilmiştir. Bunun için ilgili yazında sıkça kullanılan Ko ve Stewart (2002) modelinden faydalanılmıştır. Araştırmanın modeli (Şekil 1) aşağıda yer almaktadır.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Antalya'da yer alan iki turizm destinasyonunun (Manavgat-Serik ve Kaş-Kalkan) turizm gelişim düzeylerinin, Butler'ın (1980) turizm yaşam döngüsü modelinde yer alan belirleyicilerden ziyaretçi sayısına göre farklı olduğu belirlenmiştir. Destinasyon gelişimi aşamasını ayırt etmede Kültür ve Turizm Bakanlığının ilçeleri son beş yılda (2009-2013) ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayılarına yönelik verileri incelendiğinde, Kaş-Kalkan bölgesinin Butler'ın (1980) modelinde ifade ettiği gerileme aşamasında, Manavgat-Serik bölgesinin ise gelişme aşamasında olduğu sonucuna varılmıştır. Farklı destinasyon yaşam dönemlerinde yer aldığı saptanan iki turizm bölgesinde yaşayan yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumunu incelemek için yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır.

Bu araştırma için belirlenen evren, Antalya il sınırları içerisinde yer alan Kaş-Kalkan ve Manavgat-Serik ilçelerinde yaşayan yerel halktan oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2013 yılı şubat ayı sonu itibariyle bu dört bölgede toplam 360.000 kişi yaşamaktadır. Evreni temsil edebilecek örneklem büyüklüğü % 5 hata oranı ile 384 kişi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda anketler belirtilen dönemde kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen ve araştırmaya katılımda gönüllü olan 520 kişiye uygulanmıştır. Bu kapsamda katılımcıların 337'si erkek, 183'ü kadındır. Araştırma verileri, en yaygın veri toplama yöntemlerinden biri olan anket tekniği ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler daha önce yapılan çalışmalardan derlenmiştir. Anket, örnekleme uygulanmadan önce Mart ve Nisan aylarında Antalya il merkezindeki yerel halkın katılımı ile (150 kişi) bir pilot çalışma yürütülmüştür. Veriler analize hazırlanırken kayıp veriler, uç değerler, normallik, doğrusallık, homojenlik konularına dikkat edilmiştir. Kayıp veriler için, değer atama yöntemi kullanılmış ve seriler ortalaması kayıp verilerin yerlerine yerleştirilmiştir.

Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum ölçeği, Turizmin etkileri (13 madde), Kişisel fayda sağlama (3 madde), Yerel halk memnuniyeti (4 madde), Turizm gelişimine yönelik desteği (4 madde) maddeleri ile oluşturulmuştur. Turizm gelişimine ilişkin yerel halkın tutumlarına yönelik cevaplar 5'li Likert tipi ölçek ile değerlendirilmiştir. Ankette kullanılan ölçeğin boyutları ve ifadelerin alındığı kaynak çalışmalar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Ölçeklerde Kullanılan ifadeler ve Kaynak Çalışmalar

Değişkenler	Kaynak Çalışmalar
Turizmin Algılanan Pozitif Etkileri	
•Turizm, yerel halkın kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır	Andereck ve Vogt, 2000
•Turizm, yerel halkın yaşam kalitesini artırmaktadır.	Hong Long, 2012
•Turizm, yerel halka ekonomik kazanç sağlamaktadır.	Andereck & Vogt, 2000
•Turizm, yerel ekonomiyi desteklemede en önemli sektörlerden biridir.	Hong Long, 2012
	Yoon vd.; 2000; Chen & Chen, 2010
•Turizm, doğal çevrenin korunmasına ve gelişimine katkıda bulunmaktadır.	Hong Long, 2012
•Turizm, gelecek nesiller için çevre kalitesini iyileştirmektedir.	Long & Kayat, 2011
Turizmin Algılanan Negatif Etkileri	
•Turizm, yerel halkın tutum ve davranışlarını olumsuz etkilemektedir.	Long & Kayat, 2011
•Turizm, yerel halkın kültürel değerlerinin yok olmasına neden olmaktadır.	Hong Long, 2012
•Turizm sosyal problemlere (kumar, fuhuş vb.) neden olmaktadır.	Hong Long, 2012
•Turizm, yöredeki ürün ve hizmet fiyatlarını artırmaktadır.	Yoon vd.,2000
	Chen & Chen, 2010
•Turizm, aşırı kalabalıklaşma, gürültü, trafik gibi sorunlar yaratmaktadır	Dyer vd., 2007
	Hong Long, 2012
•Turizm gelişimi, çevresel kirliliğe (çöp, atıklar, hava ve su) neden olmaktadır	Oviedo-Garcia vd., 2008
•Turizm, yörede hayat pahalılığına neden olmaktadır.	Ritchie ve Inkari, 2006
Turizm Gelişiminden Kişisel Fayda Sağlama	
•Yöredeki turizm gelişiminden genel olarak ben de faydalanmaktayım.	Oviedo-Garcia vd., 2008
•Turizm gelişimi, benim işimi olumlu yönde etkilemektedir.	Altunel, 2009
•Yörede turizm olmazsa işlerim çok azalır.	Altunel, 2009
Turizm Gelişimine İlişkin Yerel Halk Memnuniyeti	
•Turizm ile birlikte gelişen kamu hizmetlerinden memnunum.	Vargas-Sanchez vd., 2009
•Turizmin yaratmış olduğu çevresel değişim ve gelişimden memnunum.	Vargas Sanchez vd., 2009
•Turizmin yöremize sağladığı ekonomik gelişmelerden memnunum.	Vargas Sanchez vd., 2009
•Turizmin yöremize sağladığı sosyal imkân ve olanaklardan memnunum.	Vargas Sanchez vd., 2009
Turizm Gelişimi Desteğine İlişkin Tutum	
•Turizm, toplumumuzun önemli bir parçası olmaya devam etmelidir.	Wang vd., 2006
•Yörede, turizm yatırımları artarak devam etmelidir.	Andereck ve Vogt, 2000
•Yörede, turizmin daha fazla gelişimi için çaba sarf edilmelidir	Andereck ve Vogt, 2000
	Oviedo-Garcia vd., 2008
•Yöredeki turizm gelişimini destekliyorum.	Hong Long, 2012
	Çavuş ve Tanrısevdi, 2002

Araştırmada ölçeğin güvenilirliğini test etmek için iç tutarlılık yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, araştırma verileri, açıklayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi sonucunda elde edilen boyutlar ve her boyuta ait ifadelerin faktör yükleri, her boyuta (alt ölçeğe) ait Cronbach's Alfa değerleri ve tek boyutun varyansı açıklama oranı Tablo 2'de verilmiştir. İstatistik paket programı yardımıyla yapılan güvenilirlik analizi sürecinde ölçeklerin iç tutarlılığını düşüren ve ifade-boyut korelasyonu ve/veya faktör yükleri düşük olan ifadeler ölçeklerden çıkarılmıştır. Bunun nedeni, düşük faktör yüküne ve düşük ifade-boyut korelasyonuna sahip ifadelerin, ilgili kavramı ölçme olasılığının oldukça düşük olmasıdır (Özdamar, 2004). Bu bağlamda, yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum boyutu için ölçeğin güvenilirliğini düşüren, ifade-boyut korelasyonları ve/veya faktör yükleri düşük olan algılanan pozitif etkiler boyutuna ait 3 ifade, algılanan negatif etkiler boyutuna ait 3 ifade, yerel halk memnuniyeti boyutuna ait 1 ifade ölçekten çıkarılmıştır. Cronbach's Alfa değerleri yazında tavsiye edilen değerleri (0.70 ve üzeri) tatmin edilir derecede yakalamıştır ve ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir (Nunnally, 1978).

Tablo 2: Ölçüm Aracının Güvenilirliği İle İlgili Bulgular (Faktör Yükleri, Tek Boyutun Varyansı Açıklama Oranı)

Değişkenler	Faktör Yükleri	Tek Boyutun Varyansı Açıklama Oranı
Turizmin Pozitif Etkileri $\alpha = 0,87$	P1: Turizm yerel halkın kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır .	,858
	P2: Turizm yerel ekonomiyi desteklemede en önemli sektörlerden biridir.	,878
	P3: Turizm doğal çevrenin korunmasına ve gelişimine katkıda bulunmaktadır.	,853
Turizmin Negatif Etkileri $\alpha = 0,82$	N1: Turizm, yerel halkın kültürel değerlerinin yok olmasına neden olmaktadır.	,841
	N2: Turizm, suç, fuhuş, uyuşturucu, kumar oynama gibi sosyal problemlere neden olmaktadır.	,814
	N3: Turizm, yöredeki ürün ve hizmet fiyatlarını arttırmaktadır.	,832
	N4: Turizm gelişimi, çevresel kirliliğe neden olmaktadır .	,718
Kişisel Fayda Sağlama $\alpha = 0,84$	F1: Yöredeki turizm gelişiminden genel olarak ben de faydalanmaktayım.	,787
	F2: Turizm gelişimi, benim işimi olumlu yönde etkilemektedir.	,850
	F3: Yörede turizm olmazsa işlerim çok azalır.	,849
Yerel Halk Memnuniyeti $\alpha = 0,84$	M1: Turizmin yaratmış olduğu çevresel değişim ve gelişimden memnunum.	,841
	M2: Turizmin yöremize sağladığı ekonomik gelişmelerden memnunum.	,703
	M3: Turizmin yöremize sağladığı sosyal imkân ve olanaklardan memnunum.	,874
Turizm Gelişimi Desteğine İlişkin Tutum $\alpha = 0,89$	D1: Turizm, toplumumuzun önemli bir parçası olmaya devam etmelidir.	,784
	D2: Yörede turizm yatırımları artarak devam etmelidir.	,868
	D3: Yörede, turizmin daha fazla gelişimi için çaba sarf edilmelidir.	,855
	D4: Yöredeki turizm gelişimini destekliyorum.	,736

Ölçeğin geçerliliği için içerik, görünüş ve yapı geçerliliğine bakılmıştır. İçerik ve görünüş olarak geçerli bir ölçümün geliştirilmesi, yazın taraması ile etkin bir ifade havuzunun oluşturulmasıyla ve uzmanların değerlendirmeleriyle mümkündür

(Nunnally, 1978). Bu araştırmada, uygulanan ölçeğe ait ifadelerin ilgili literatürden alınmış olması, oluşumu ve uygulanması öncesinde yönetici ve öğretim üyelerinin görüşleri ve tavsiyelerinden yararlanılması ve ölçeklerin bu yönde geliştirilmesi içerik ve görünüş geçerliliğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliliği test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini değerlendirmek üzere beş boyutlu model test edilmiştir. Tablo 3'te sunulan doğrulayıcı faktör analizi bulguları faktör analizi bulguları referans değerlerle (Hair vd.,1998) karşılaştırıldığında, yerel halkın turizm gelişim desteğine ilişkin tutum ölçeğinin beş boyutlu yapının geçerli olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

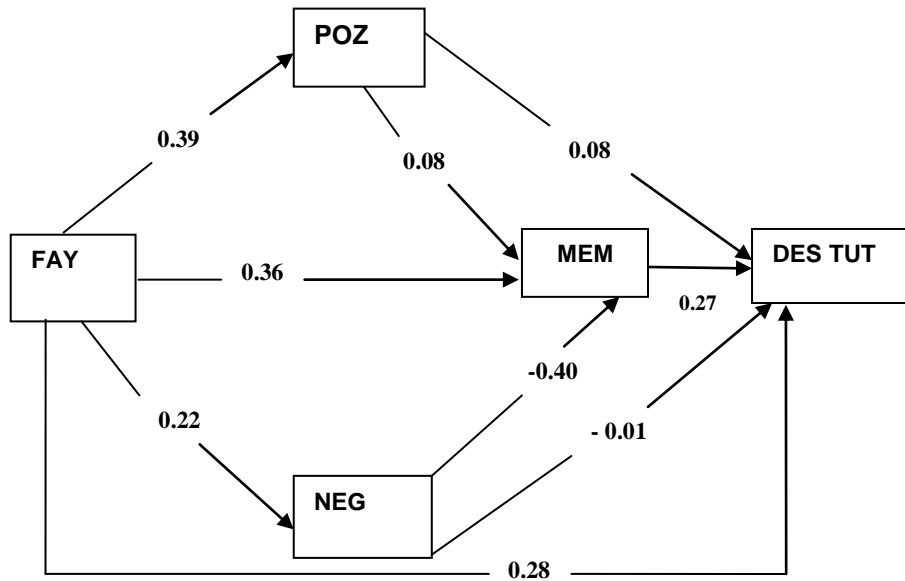
Ölçek/model	χ^2	df	RMSEA	CFI	NFI	GFI	AGFI
Y.H.T.G.D.İ.T.Ö	295.23	109	0.057	0.98	0.96	0.94	0.91

NOT: RMSEA= Root Mean Square Error of Approximation; CFI: Comparative Fit Index; NFI: Normed fit index; GFI: Goodness of Fit Index; AGFI: Adjusted Goodness of Fit Index

4. Araştırma Bulguları

Bu çalışmada, ilgili yazında yerel halkın turizm gelişimi desteğine yönelik tutumu üzerinde etkisi olduğu belirtilen değişkenler (turizmin algılanan pozitif etkileri ve turizmin algılanan negatif etkileri, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama, turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti) arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modelleme yöntemi ile araştırma kapsamında yer alan turistik destinasyonlar (Kaş-Kalkan ve Manavgat-Serik) için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Şekil 2: Kaş-Kalkan LISREL Path Modeli

Sekilde Geçen Kısaltmalar

POZ (Turizmin Algılanan Pozitif Etkileri)
NEG (Turizmin Algılanan Negatif Etkileri)
FAY (Turizm Gelişiminden Kişisel Fayda Sağlama)
MEM (Turizm Gelişimine İlişkin Yerel Halk Memnuniyeti)
DESTUT (Turizm Gelişimi Desteğine İlişkin Tutum)

Analiz sonuçları incelendiğinde, her iki grupta da χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün altında olduğu, RMSEA değerlerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI, NFI, değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu ve NNFI CFI ve IFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Her iki modele ait uyum indeksi değerlerine genel olarak bakıldığında başta χ^2 /sd oranı olmak üzere tümünün yazında yer alan uyum indeksinin kabul değeri koşullarını karşıladığı görülmüştür. (Hair vd.,1998, Şimşek, 2007).

Tablo 4: Yapısal Model İçin Uyum İyiliği Değerleri (Kaş ve Kalkan)

Değişkenler Arası İlişkiler	ÖE	
	β	T
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizmin algılanan pozitif etkileri	0.39	5.58
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizmin algılanan negatif etkileri	0.22	3.04
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → yerel halk memnuniyeti	0.36	4.86
Turizmin algılanan pozitif etkileri → yerel halk memnuniyeti	0.08	1.10
Turizmin algılanan negatif etkileri → yerel halk memnuniyeti	-0.40	-5.87
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.28	3.56
Turizmin pozitif etkileri → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.08	1.17
Turizmin negatif etkileri → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	-0.01	-0.10
Yerel halk memnuniyeti → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.27	3.66
χ^2	250.86	
df	110	
P değeri	0.000	
RMSEA	0.069	
GFI	0.96	
AGFI	0.90	
NFI	0.93	
NNFI	0.95	
CFI	0.96	
IFI	0.96	

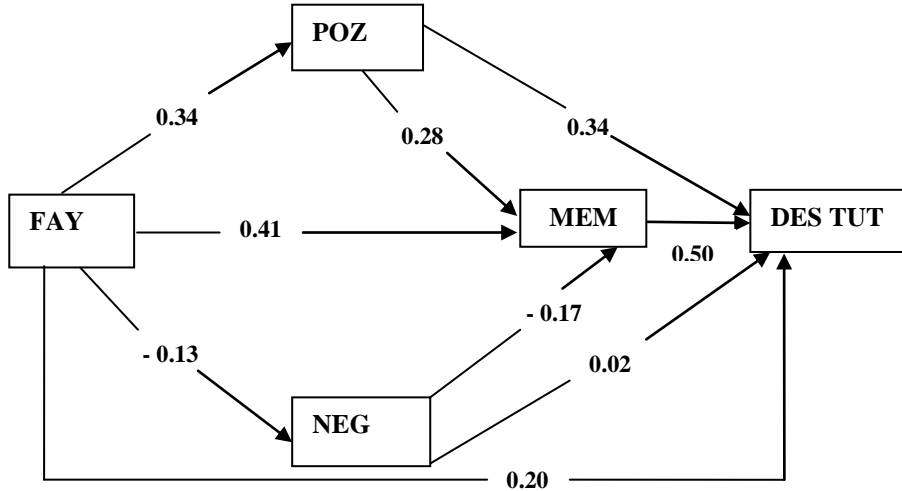
Tüm bu sonuçlara bağlı olarak Kaş-Kalkan bölgesi için oluşturulan modelde, "Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan pozitif etkileri arasında bir ilişki vardır" şeklinde ifade edilen birinci hipotez, "Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan negatif etkileri arasında bir ilişki vardır" şeklinde ifade edilen ikinci hipotez ve "Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında bir ilişki vardır" şeklinde ifade

edilen üçüncü hipotezin doğrulandığı görülmektedir. Standardize edilmiş yol katsayıları ve t değerleri ise sırasıyla; $\beta = 0.39$; $t = 5.58$; $p < 0.05$; $\beta = 0.22$; $t = 3.04$; $p < 0.05$; $\beta = 0.36$; $t = 4.86$ olarak hesaplanmıştır. Aynı zamanda ikinci hipotezin iki değişkeni arasındaki ilişkinin düşük düzeyde ve anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($\beta = 0.22$; $t = 3.04$; $p < 0.05$).

Araştırmanın Kaş-Kalkan bölgesi için oluşturulan “Turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen beşinci hipotezi, “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen altıncı hipotezi, “Turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen dokuzuncu hipotezi doğrulanmıştır. Standardize edilmiş yol katsayıları ve t değerleri ise sırasıyla; $\beta = -0.40$; $t = -5.87$; $p < 0.05$; $\beta = 0.28$; $t = 3.56$; $p < 0.05$; $\beta = 0.27$; $t = 3.66$ olarak hesaplanmıştır. Aynı zamanda modele göre, beşinci hipotezin iki değişkeni arasındaki ilişkinin negatif ve anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Modele göre, Kaş-Kalkan bölgesindeki yerel halkın turizm gelişiminden algıladıkları negatif etkileri arttıkça memnuniyet algı seviyelerinin de azaldığı sonucuna varılmaktadır ($\beta = -0.40$; $t = -5.87$; $p < 0.05$). Bu değer, “algılanan negatif etkiler” deki bir puanlık artışın “memnuniyet”te 0.40 puanlık azalışa neden olacağını ifade etmektedir.

Araştırmanın Kaş-Kalkan bölgesi için oluşturulan “Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen dördüncü hipotezi, “Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen yedinci hipotezi, “Turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen sekizinci hipotezi ise doğrulanmamış yani değişkenler arasında ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Standardize edilmiş yol katsayıları ve t değerleri ise sırasıyla; $\beta = 0.08$; $t = 1.10$; $p > 0.05$; $\beta = 0.08$; $t = 1.17$; $p > 0.05$; $\beta = -0.01$; $t = -0.10$; $p > 0.05$ olarak hesaplanmıştır.

Şekil 3: Manavgat ve Serik LISREL Path Modeli

Tablo 5: Yapısal Model İçin Uyum İyiliği Değerleri (Manavgat-Serik)

Değişkenler Arası İlişkiler	ÖE	
	β	T
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizmin algılanan pozitif etkileri	0.34	4.60
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizmin algılanan negatif etkileri	-0.13	-1.61
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → yerel halk memnuniyeti	0.41	5.41
Turizmin pozitif etkileri → yerel halk memnuniyeti	0.28	3.85
Turizmin algılanan negatif etkileri → yerel halk memnuniyeti	-0.17	-2.48
Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.20	3.09
Turizmin pozitif etkileri → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.34	5.53
Turizmin negatif etkileri → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.02	0.38
Yerel halk memnuniyeti → turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum	0.50	6.44
χ^2	241.90	
d.f	110	
P değeri	0.000	
RMSEA	0.069	
GFI	0.96	
AGFI	0.90	
NFI	0.94	
NNFI	0.96	
CFI	0.97	
IFI	0.97	

Araştırmanın “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan pozitif etkileri arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen birinci hipotezi ($\beta = 0.34$, $t = 4.60$, $p < 0.05$), “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen üçüncü hipotezi ($\beta = 0.41$, $t = 5.41$, $p < 0.05$), “Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen dördüncü hipotezi ($\beta = 0.28$, $t = 3.85$, $p < 0.05$), “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen altıncı hipotezi ($\beta = 0.20$, $t = 3.09$, $p < 0.05$), “Turizmin algılanan pozitif etkileri ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen yedinci hipotezi ($\beta = 0.34$, $t = 5.53$, $p < 0.05$), “Turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen dokuzuncu hipotezi ($\beta = 0.50$, $t = 6.44$, $p < 0.05$) doğrulanmıştır.

Bununla birlikte Manavgat-Serik bölgesi için oluşturulan modelde, “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ile turizmin algılanan negatif etkileri arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen ikinci hipotezi ($\beta = -0.13$, $t = -1.61$, $p > 0.05$), “Turizmin algılanan negatif etkileri ile turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti arasında ilişki vardır” şeklinde ifade edilen beşinci hipotezi ($\beta = -0.17$, $t = -2.48$, $p > 0.05$), “Turizmin algılanan negatif etkiler ile turizm gelişimi desteğine ilişkin tutum arasında

ilişki vardır” şeklinde ifade edilen sekizinci hipotezi ($\beta = 0.02$, $t = 0.38$, $p > 0.05$) doğrulanmamış yani değişkenler arasında ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Elde edilen bulgular turizm yaşam seyri farklı olan iki destinasyonda ikamet eden yerel halkın, turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarını açıklayan değişkenler arasındaki ilişkilerde benzerlik ve farklılıkların olduğunu ortaya koymuştur. Her iki bölge halkının da “Turizm gelişiminden fayda sağladıkça turizmin pozitif etkileri algı seviyelerinin” arttığı görülmektedir. Bulgular ilgili yazındaki diğer çalışmalarla uyumluluk göstermekte ve Sosyal Değişim Teorisini desteklemektedir (Perdue vd., 1990; Poh Ling vd., 2011; McGehee vd., 2002; Oviedo-Garcia vd., 2008; Ko ve Stewart, 2002; Duran ve Özkul, 2012; Vargas-Sanchez vd., 2009). Çalışmada, her iki turizm destinasyonunda yaşayan yerel halkın turizmden ekonomik ve sosyal faydalar sağladığı yönündeki algısının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaş-Kalkan bölgesi için test edilen modelde, yerel halkın “Turizm gelişiminden kişisel fayda sağlasa da turizm gelişiminin yol açtığı negatif etki” algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Turizmi gerileme aşamasında olan bu bölgede yerel halk turizmden kişisel fayda sağlasa da turizmin çevresel, kültürel ve sosyal olumsuz etkileri olduğunun farkındadır. Bu farkındalık bölge halkı turizmden fayda sağlıyor olsa da zaman içerisinde turizm gelişimi desteğine yönelik olumsuz tutum gösterebileceğine dair önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Her iki bölgede de yerel halkın turizm gelişiminden algıladıkları fayda arttıkça, memnuniyet seviyelerinin de arttığı belirlenmiştir. Destinasyon yaşam seyri gelişim aşamasında olan Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama düzeyi ve turizm gelişiminden memnuniyet düzeyinin, gerileme aşamasında olan Kaş-Kalkan bölgesine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yerel halkın “Algıladıkları pozitif etkiler ve memnuniyetleri” ilişkisi iki bölge açısından değerlendirilmiştir. Kaş-Kalkan bölgesi için oluşturulan yapısal eşitlik modeli incelendiğinde, algılanan pozitif etkiler ile memnuniyet arasında bir ilişki bulunamamış, Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın turizmden algıladıkları pozitif etkiler arttıkça memnuniyet algı seviyelerinin de arttığı görülmüştür. Bu bulgular, Ko ve Stewart (2002) ve Vargas-Sanchez vd.’nin (2009) araştırma sonuçları ile tutarlıdır. Farklı destinasyon yaşam seyirlerine sahip iki bölgedeki algılanan turizmin pozitif etkileri ve turizm gelişiminden memnuniyet ilişkisinin farklı olduğu görülmektedir. Destinasyon yaşam seyri gelişme aşamasında olan Manavgat-Serik halkının turizmin gelişmesi ile birlikte algıladıkları pozitif etkiler artmakta ve bu durum turizm gelişiminden memnuniyetlerine de yansımaktadır.

“Algılanan negatif etkiler ile memnuniyet” arasındaki ilişki Kaş-Kalkan bölge modeli açısından değerlendirildiğinde aralarında negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kaş-Kalkan bölgesindeki yerel halk turizmin olumsuz etkilerinin olduğu algısına sahiptir ve bu durum onların turizm gelişimine yönelik memnuniyetlerini azaltmaktadır. Manavgat-Serik modeli incelendiğinde ise algılanan negatif etkiler ile memnuniyet arasında bir ilişki bulunamamıştır. Kaş-Kalkan ve Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın “Algıladıkları fayda ile turizm gelişimi desteği” arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise, destinasyonların yaşam dönemleri farklı bile olsa turistik destinasyonlardaki yerel halkın turizmden fayda sağlama düzeyi arttıkça turizm

gelişimine yönelik desteklerinin arttığı görülmektedir. Bu durum yoğun kitle turizmine ev sahipliği yapan Manavgat-Serik bölgesindeki yerel halkın turizm gelişimden daha mutlu olduğu sonucunu doğurmaktadır. Aslında kitle turizminin turizm destinasyonlarına olan olumsuz etkilerinden söz edilse de Manavgat-Serik bölgesindeki sejur turizm merkezlerinin ilçe dışında olması, yaşayan halkın turizmin yarattığı olumsuz etkileri görmelerini zorlaştırmaktadır. Kaş-Kalkan bölgesinde turizm ile iç içe olan yerel halkın turizmin olumsuz etkileri algısı artmakta ve dolayısıyla memnuniyet düzeyi düşmektedir.

Çalışmanın bulguları Kaş-Kalkan ve Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın “Algıladıkları pozitif etkiler ile turizm gelişimi desteği” ilişkisinin farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kaş-Kalkan bölgesi modeli incelendiğinde, algılanan pozitif etkiler ile destek arasında bir ilişki bulunamamasına rağmen, Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın algıladıkları pozitif etkiler arttıkça, destek algı seviyelerinin de arttığı görülmektedir.

“Turizm gelişimine ilişkin yerel halk memnuniyeti ile turizm gelişimi desteğine” ilişkin tutum arasındaki ilişki iki bölge açısından değerlendirildiğinde ise Kaş-Kalkan ve Manavgat-Serik bölgesinde yaşayan yerel halkın algıladıkları memnuniyet arttıkça, turizm gelişimine destek seviyelerinin de arttığı gözlenmiştir. Bu bulgular ilgili yazında yapılan çalışma sonuçları ile tutarlıdır. Mason ve Cheyne (2000) çalışmalarında destinasyon yaşam seyri gelişim aşamasında olan bölgedeki yerel halkın turizm gelişiminden memnuniyet duydukları ve turizm gelişimini destekledikleri sonucuna varmışlardır. Ryan vd.’nin (1998) iki farklı gelişim düzeyi olan destinasyondaki yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumunu inceledikleri çalışmalarında, gelişim aşamasında olan bölgedeki halkın turizmi coşku ile karşıladıkları ve turizm gelişimine destek verdikleri belirlenmiştir.

Sonuç olarak, çalışmanın uygulama ve teoriye yönelik katkıları bulunmaktadır. Destinasyon gelişiminden sorumlu olan aktörler gelişme düzeyleri farklı olan destinasyonlardaki yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumunu etkileyen faktörleri ve aralarındaki ilişkileri bölgelere göre ayrı ayrı inceleyip değerlendirerek sürdürülebilir turizm planlaması için kullanabilirler. Çalışmanın bir diğer katkısı ise yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumunu açıklamada turizmin algılanan etkileri, turizm gelişiminden kişisel fayda sağlama ve yerel halkın turizm gelişimine ilişkin memnuniyet düzeyinin önemli değişkenler olduğu ancak bunların etkisinin bölgelerin gelişim düzeylerine göre benzerlik ve farklılıklara yol açabileceğini göstermesidir.

6. Kaynakça

- Allen, L.R., Hafer, H. R., Long, R., Perdue, R.R. (1993) Rural Residents' Attitudes Toward Recreation and Tourism Development, *Journal of Travel Research*, 31 (4): 27-33.
- Altunel, M.C. (2009) Yerel Halkın Turizmin Gelişmesine Verdiği Desteği Etkileyen Faktörlerin Sosyal Değişim Teorisi Açısından İncelenmesi: Alaçatı Örneği. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Andereck, K. L., Vogt, C. A. (2000) The Relationship Between Residents' Attitudes Toward Tourism and Tourism Development Options, *Journal of Travel Research*, 39 (1): 27-36.
- Ap, J. (1992) Residents' Perceptions on Tourism Impacts”, *Annals of Tourism Research*, 19, 665-690.

- Avcıkurt, C.(2003) *Turizm Sosyolojisi; Turist-Yerel Halk Etkileşimi*, Detay Yayınları, Ankara.
- Butler, R.W. (1980) The Concept of the Tourist Area Life-Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources, *Canadian Geographer*, 24 (1), 5-12.
- Cengiz, E.,Kırkibir, F. (2007) Yerel Halk Tarafından Algılanan Toplam Turizm Etkisi ile Turizm Desteği Arasındaki İlişkiye Yönelik Yapısal Bir Model Önerisi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.7, Sayı.1, 19-37.
- Chen, C.F., Chen, P.C. (2010) Resident Attitudes Toward Heritage Tourism Development, *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 12:4, 525-545.
- Çavuş, S., Tanrısevdi, A. (2002) Residents Attitudes Toward Tourism: A Case Study of Kuşadası, Turkey, *Tourism Analysis*, 7: 259-268.
- Duran, E., Özkul, E. (2012) Yerel Halkın Turizm Gelişimine Yönelik Tutumları: Akçakoca Örneği Üzerinden Bir Yapısal Model, *International Journal of Human Sciences*, Volume: 9, Issue: 2: 500-520.
- Dyer, P., Gürsoy, D., Sharma, B., Carter, J. (2007) Structural Modeling of Resident Perceptions of Tourism and Associated Development on the Sunshine Coast, Australia, *Tourism Management*, 28, 409-422.
- Getz, D. (1994) Residents' Attitudes Toward Tourism: A Longitudinal Study in Spey Valley, Scotland, *Tourism Management*, 15 (4), 247-258.
- Hair, J.,Anderson, R.E., Tatham, R.L., Black, W. C. (1998) *Multivariate Data Analysis*, Fifth Edition, Prentice Hall Inc, New Jersey.
- Hong Long, P. (2012) Tourism Impacts and Support for Tourism Development in Ha Long Bay, Vietnam: An Examination of Residents' Perceptions, *Asian Social Science*, Vol.8, No. 8.
- Houston, F. S., Gassenheimer, J. B.(1987) Marketing and Exchange,*Journal of Marketing*, 51 (4), 3-18.
- Jurowski, C., Uysal, M., Williams, R.D. (1997) A Theoretical Analysis of Host Community Resident Reactions to Tourism, *Journal of Travel Research*, 36 (2): 3-11.
- Ko, D.W., Stewart, W. P. (2002) A Structural Equation Model of Residents Attitudes for Tourism Development, *Tourism Management*, 23, 521-530.
- Lindberg, K., Johnson, R.L. (1997) Modeling Resident Attitudes Toward Tourism,*Annals of Tourism Research*, 24 (2): 402-24.
- Long, P. H., Kayat, K. (2011) Residents' Perceptions of Tourism Impact and Their Support For Tourism Development: The Case Study of CucPhuong National Park, Ninh Binh Province, Vietnam, *Journal of Tourism Research*, 4 (2), 123-146.
- Long, P.T., Perdue, R., Allen, L. (1990) Rural Resident Tourism Perceptions and Attitudes By Community Level of Tourism, *Journal of Travel Research*, 23 (9): 3-9.
- Mason, P., Cheyne, J. (2000) Residents' Attitudes to Proposed Tourism Development, *Annals of Tourism Research*, 27 (2), 391 – 411.
- McGehee, N., Andereck, K. L., Vogt, C. A. (2002) An Examination of Factors Influencing Resident Attitudes Toward Tourism in Twelve Arizona Communities, Presented at the 2002 Travel and Tourism Research Association Conference. Travel and Tourism Research Association, Arlington, Va. June 2002. In Proceedings of the 2002 Travel and Tourism Research Association Conference. Boise, Id: Travel and Tourism Research Association.
- Nunkoo, R., Ramkissoon, H.(2010) Modeling Community Support for A Proposed Integrated Resort Project, *Journal of Sustainable Tourism*, 18 (2), 257-277.

- Nunnally, J.C. (1978) *Psychometric Theory*, Mcgraw-Hill, New York.
- Oviedo-Garcia, M. A., Castellano-Verdugo, M., Martín-Ruiz, D. (2008) Gaining Residents' Support for Tourism and Planning, *International Journal of Tourism Research*, 10 (2), 95-109.
- Özdamar, K. (2004) *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Perdue, R.R., Long, P.T., Allen, L.(1990) Resident Support for Tourism Development, *Annals of Tourism Research*, 17(4): 586-99.
- Poh Ling, L., Jakpar, S., Johari, A., Than Myint, K., Abdul Rani, N. S. (2011) An Evaluation on The Attitudes of Residents in Georgetown Towards The Impacts of Tourism Development, *International Journal of Business and Social Science*, 2, 1, 264-277.
- Ramchander, P. (2004) Towards the Responsible Management of the Socio-Cultural Impacts of Township Tourism, Phd Thesis. Pretoria: University of Pretoria.
- Ritchie, B., Inkari, M. (2006) Host Community Attitudes Toward Tourism and Cultural Tourism Development: The Case of the Lewes District, Southern England, *International Journal of Tourism Research*, 8, 27-44.
- Ryan, C., Scotland, A., Montgomery, D. (1998) Resident Attitudes to Tourism Development - A Comparative Study Between The Rangitikei, New Zealand and Bakewell, United Kingdom, *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 4 (2): 115-130.
- Simsek, Ö. F. (2007), Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve Lisrel Uygulamaları, Ekinoks Yayınları, Ankara, 212 s.
- Vargas-Sanchez, A., Plaza-Mejia, M.A., Porrás-Bueno, N.(2009) Residents' Attitudes Towards Tourism Development in the Spanish Province of Huelva, *Narodnostopanski Arhiv, International Edition*, 31-63.
- Wang, Y., Pfister, E.R., Morais, B.D. (2006) Residents' Attitudes Toward Tourism Development: A Case Study of Washington, Nc, *Proceedings of the Northeastern Recreation Research Symposium*, 411-418.
- Yoon, Y., Gursoy, D., Chen, J. (2000) Validating A Tourism Development Theory With Structural Equation Modelling, *Tourism Management*, 22: 363-372.